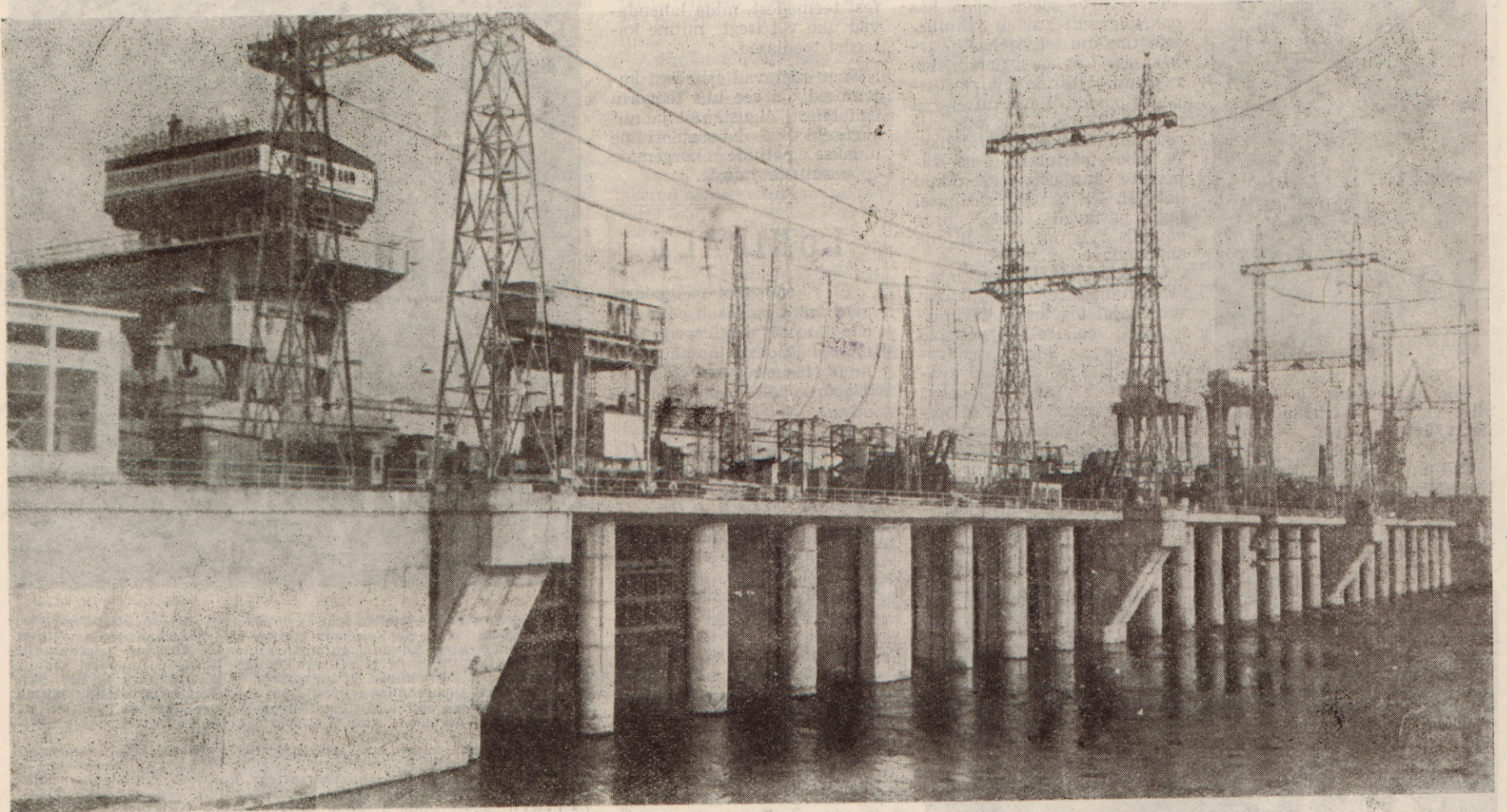

TÕE HÄÄL

MAAILMA SUURIM elektrijaam Volgal

Kunagistele Volga lagedatele kallastele on nõukogude inimesed püstitanud vägeva kalju — kõige võimsama hüdroelektrijaama maailmas. 10. septembril lasti käiku NLKP XXII Kongressi nimeline Volga Hüdroelektrijaam Stalingradi lähedal. Energiatööstuse ajaloos pole veel ühtegi hüdroelektrijaama ehitatud nii lühikese ajaga.

Energiagigandi pidulikust avamisest võttis osa N. S. Hruštšov, keda kohalolijad tervitasid palavate kiiduavaldustega. Nõukogude valitsuse juht esines mittingust osavõitjaile kõnega, milles ta tänas Stalingradi hüdroehitajaid ning kogu nõukogude rahvast, kelle ühistööna valmis selline võimas kommunistlik ehitis.

Seni oli maailma kõige suuremaks Kuibõševi elektrijaam, mille võimsuseks on 2,3 miljonit kilovatti. Kuid nüüd ületab selle rekordi Stalingradi hüdroelektrijaam — tema võimsuseks on 2,5 miljonit kilovatti. Jaamas on 22 hüdroagregaati, igaüks võimsusega 115 000 kilovatti.

Tingimused, milles ehitati elektrijaam, olid ebatavalised, sest puudus hüdrojaama ehitamiseks vajalik kaljupinnas,

mille külge võib kinnitada. Siin tegid suure töö ära hüdrotehnikud.

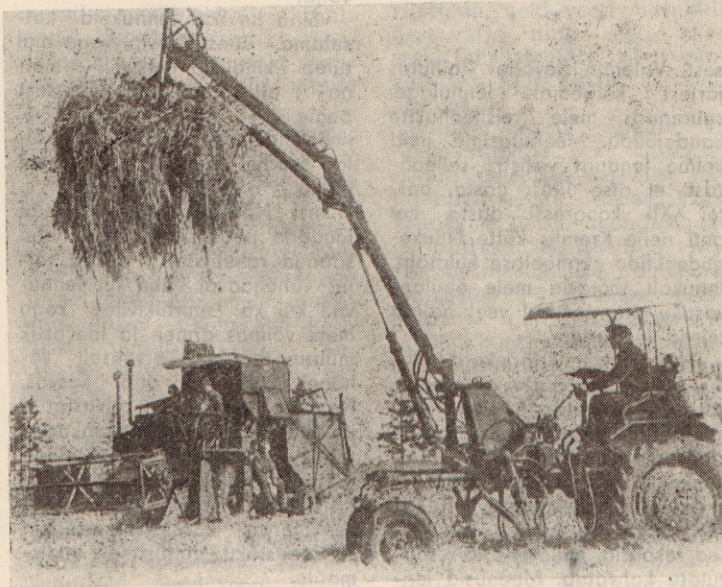
Töö maht, mida ehitajad tegid, oli kolossaalne. Võeti välja 144 miljonit kuupmeetrit pinnast. Paisu pikkuseks on 5 km. Loodi tohutu suur kunstlik meri. Paigaldati 5,5 miljonit kuupmeetrit betooni, sama palju kui kulus kogu Volga—Doni kanali ehitamiseks. Hüdroosõlme paigutati 80 000 tonni metallkonstruktsioone. Selle gigantse tööga tuli mitme tuhande liikmelise kollektiivi hiilgavalt toime.

Tehnilistest uuendustest kasutati kõigepealt monteeritavat raudbetooni. Ja seda esmakordselt maailmas. Samuti paigaldati monoliitkonstruktsioone ebatavaliselt. Jäid ära raketised ning armatuuride kohalevedu ja nende eraldi monteerimine. Ehitusel valati betoon betoonpaneelide vahelistesse tühikutesse. Betoonitööd tehti seega ära kahe aastaga.

Stalingradi hüdroelektrijaam — see on 11 miljardit kilovatt-tundi elektritootmist aastas ning see asendab 6 miljonit tonni kivisütt! Siin maksab üks kilovatt-tund elektritootmist umbes 1 kopikas, teistes suuremates elekt-

rijaamades aga 5—6 kopikat. Kõrgepingeliinide kaudu hakkavad siit hüdroelektrijaamast saama odavat elektrit Moskva, keskmust-mullavöönd, Donetsi basseini ja Volgamaa piirkond.

Suur veehoidla võimaldab niisutada 2 miljonit hektarit ja veega varustada 7 miljonit hektarit põuaseid maid. Volga-tagused ja Kaspia-äärsed maad muutuvad rikkalikuks viljaks.

Vabariigi põllumajandus on viimaste aastate jooksul kiiresti arenenud ja võib kindlasti öelda, et juba 1963. aastaks toodetakse vabariigis ühe elaniku kohta 107 kilogrammi liha ja 102,8 kilogrammi piima, s. o. tunduvalt rohkem, kui toodetakse neid toiduaineid Ameerika Ühendriikides. Üheaegselt piima ja liha tootmise kasvuga suureneb ka teraviljakasvatuse.

Koristustööd meie vabariigi põldudel on tänava jõudnud lõpule. Kuigi lõplikud kokkuvõtted on veel tegemata, võib juba praegu öelda, et eesti põllumehel oli hea vilja-aasta.

Tänavu koguti vilja 2700 hektarilt rohkem kui mullu. 13 000 traktorit, 5700 veoautot ning ligi 1500 teraviljakombaini, mis praegu töötavad meie vabariigi põldudel, võimaldasid saagi koristada kiiresti ja kadudeta.

Pildil: Saue sovhoosis koristati teravili kombainidega. Põhk aga transporteeriti kokku spetsiaalsete tõstukitega.

NSV Liidu Välisministeeriumis

NSV Liidu Välisministeerium tegi 20. septembril Madalmaade saatkonnale NSV Liidus järgmise avalduse.

Kompetentsed Nõukogude organid on teinud kindlaks, et 21. juulil k. a. Nõukogude Liitu saabunud hollandi turistid Ewert Reidon, sündinud 1931. aastal, ja Lou de Jacher, sündinud 1936. aastal, kes autoturitidena sooritasid matka marsruudil Užgorod—Lvov—Kiiev—Harkov—Jalta—Odessa

—Kiiev—Užgorod, kogusid luureandmeid.

20. augustil k. a. peeti Reidon ja de Jacher kinni Taga-karpaadi oblastis. Sealjuures leiti nende juurest tehnilisi vahendeid visuaalseks luureks ja sõjaliste objektide pildistamiseks, samuti märkmik ja rohkesti filme, mida nad hoidsid erilistes supelpükstes.

Filmidel ja märkmikus on mitmesuguseid luureandmeid.

Reidon ja de Jacher tunnistasid, et nad saabusid NSV Liitu Hollandi salaluure ülesandel koguma salakuulamisandmeid NATO kasuks. Enne väljasõitu Nõukogude Liitu instrueeriti neid Amsterdamis, sealjuures ka NATO esindajate poolt.

Reidon ja de Jacher võtsid omaks, et luureandmeid kogudes rikkusid nad Nõukogude seadusi.

Juurdlus Reidoni ja de Jacheri asjas kestab.

NSV Liidu Välisministeerium juhib Madalmaade saatkonna tähelepanu sellele, et Hollandi luureorganid kasutavad turismi salakuulamistevõtteks Nõukogude Liidu territooriumil.

Ühenduses sellega on NSV Liidu Välisministeerium volitatud protesti avaldama ning nõudma, et Madalmaade valitsus viibimata teeks lõpu turismi kasutamisele luuretegevuseks NSV Liidu territooriumil.

* * *

Madalmaade ajutine diplomaatiline asjaajaja NSV Liidus ütles, et ta teeb avalduse Madalmaade valitsusele teatavaks.

UUS MAAILMAREKORD

TAMARA PRESS KETAST 58.98

Leningradi üliõpilane Tamara Press tegi tänavu juba kolmanda rekordiparanduse kettaheites. Moskvas peetud NSV Liit—USA kergejõustikuvõistlustel sai ta maailmarekordiks 57.43, Sofias peetud üliõpilasmängudel 58.06 ja nüüd Londonis toimunud Vene Nõukogude Vabariigi ja

Inglismaa matskohtumisel oli tema pikim heide 53.98. Tamara Press on praegu heas vormis, temalt võib veel tänavu oodata 60 meetri piiri ületamist.

Matskohtumise kergejõustikus võitsid nõukogude sportlased nii meeste (122:102) kui ka naiste alal (75:48).

ÜLIÕPILASTE TEADUSLIK LABORATOORIUM

Viienda kursuse üliõpilane Silvi Vainloo määrab metallides värvli sisaldust.

Tallinna Polütehnilise Instituudi juurde loodi tänavu omapärane teaduslik laboratoorium, kus kogu uurimistöö teevad üliõpilased. Tööstus-

ettevõtete tellimiste alusel lahendavad nad aktuaalseid probleeme. Näiteks tehas «Tarbevär» soovis teada, kas ookrüpiment vastab tehnilistele tingimustele, tehas «Tarbeklaas» palus analüüsida masuuti, Heeringapüügi Ekspeiditsioonide Baas diisel- ja määrdõli jne. Kõik niisugused tellimised anti üliõpilaste laboratooriumile, kus vanemate kursuste keemikud dots. H. Vilboki juhendamisel tegid vastavad katsed ning analüüsid ja andsid tellijaile ammendavad vastused.

Üliõpilastele sisustati laboratoorium, kus nad õppetööst vabal ajal tegelevad uurimistöödega. Peale selle kasutavad nad vajaduse korral vastavate kateedrite spetsiaalseid aparate. Nii harjuvad tulevased keemiainsenerid juba üliõpilaspõlves lahendama aktuaalseid probleeme ja saavad rohkesti praktilisi kogemusi laboratoorseks ja teaduslikuks tööks. Paljud üliõpilaste laboratooriumi liikmed võtavad osa ka ulatuslike teaduslike

probleemide lahendamisest. Nendele usaldatud uurimised moodustavad osa komplekssetest teemadest, mida lahendavad ühe või isegi mitme kateedri teadlased.

Nagu näitavad esimesed kogemused, on see uus töövorm end täiesti õigustanud ja niisuguseid laboratooriume luuakse paljude kõrgemate õppeasutuste juurde.

LÜHIDALT

● Viljandi teatri «Ugala» pere saatis pidulikult pensionile teatri kostümeerimise töökoja juhataja ja näitleja Artur Nõmmiku, kes töötas «Ugalas» üle neljakümne aasta.

● Ungari-Nõukogude Sõprusühingu ajakirja «Maa ja Maailm» vastutav toimetaja Miklos Pető külastas meie vabariiki. Ta viibis Tallinnas ja Tartus, kus ta tutvus meie harilaste eluga.

● Suurt huvi tunnevad meie vabariigi elanikud Tallinnas avatud mööbli- ja majapidamistarvete näituse vastu. Näitust on külastanud üle 45 000 inimese.

● Eesti NSV Teatriühingu juures alustab tööd lavakunstistuudio. Seal valmistatakse ette sõnalavastuste ja muusikateatri näitlejaid. Õppetöö stuudios kestab kolm aastat.

● Pärnus toimus kurortloogia- ja füsioteraapiaalane konverents. Sellest võtsid osa Tallinna, Tartu, Pärnu ning Läti NSV ja Leningradi oblasti arstid.

● Tallinna Draamateater valmistab ette Ardi Liivese uut näidendit «Siinpool horisonti», milles kujutatakse meie metsatöölise elu. Näidendi lavastab Gunnar Kilgas, lavakujundus Voldemar Haasilt.

Tallinna J. Tombi nimelise Kultuurihoone segakoor asutati 1949. aastal. Praegu on kooris poolteistsada lauljat. Koori esinemised on võitnud suure populaarsuse. Edukalt on koor esinenud Moskvas, Leningradis, Riias, Liepajas, Viinises ja teistes Nõukogude Liidu linnades, samuti võitis koor osa Eesti kunsti ja kirjanduse dekaadist Moskvas 1956. aastal. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium on koori autasustanud mitme auhinnaga. Teenete eest kunstilise isetegevuse arendamisel ja viljelemisel anti koori dirigendile Ants Kiilaspeale Eesti NSV teenelise kunsti- tegelase nimetus.

Hiljaegu saabu koor tagasi pikemaajaliselt ekskursioonilt. Külastati Kiievit, Simferopolit, Sevastopolit, Jaitat, Harkovit, Smolenskit ja teisi linnu, kus tutvuti vaatamisväärsustega, kultuuri- ja ajalooliste kohtadega.

Pildil: koori liikmed koos dirigent Ants Kiilaspeaga Krimmis, Aluštis.

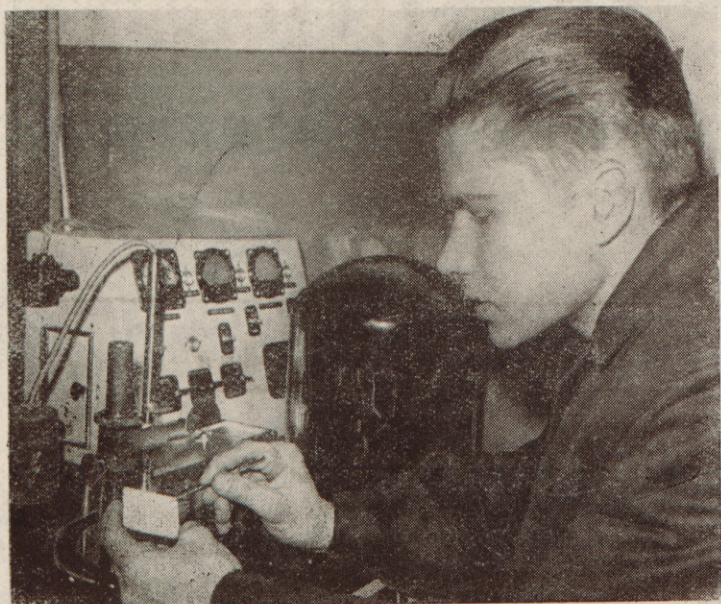
Kuubasse ja Gineasse

Tallinna vanalinna südames — Vene tänaval asuvad Eesti NSV Kultuuriministeeriumi Kinomehhaanika Tehase tehnikad. Siin valmistatakse kinoprojektsiooni aparatuuri, filmimonteerimise laudu ja muud sisseasetat kinoteatreid ning stuudiote jaoks.

Hiljuti konstrueeriti tehases Olav Rattasepa juhtimisel filmi kontroll-laud «FS-4».

Kaks seda tüüpi lauda on juba valmis ning neil seisab ees pikk teekond: üks laud saadetakse Kuubasse ning teine Ginea Vabariiki.

Praegu on tehases käsil uudeste monteerimislaudade tootmine panoraamfilmide jaoks. Neil on 8 ketast, mis võimaldab üheaegselt monteerida 4 kinolinti.

Keemiateaduskonna viienda kursuse üliõpilane Jaan Hiie uurib uut tüüpi fototakistite kvaliteedi parandamise küsimusi.

TEE KOSMOSESSE

13. Nüüd pidin lahkuma polgust, jätma hõvasti seltsimeestega ning sõitma koos perekonnaga uude teenistuskotta. Algas uus, minu elu kõige huvitavam lehekülg.

Oma sünnipäeval läksin koju. Valja teadis minu sõidust. Ta küpsetas praehajus sünnipäevakoogi ja kirjutas sellele minu nimetähed ning arvu 26. Mõeldavaid — alles hiljuti oli kuusteist ja juba kakskümmend kuus! Aga mina vaatasin, samuti nagu tööstuskoolipoisina, vaimustunult enda ees avanavat suurt, päikest täis maailma.

Sünnipäevale tulid minu seltsimehed ja Valja sõbratarid. Ja kuigi keegi veel midagi täpselt ei teadnud, aiasid kõik, et me varsti lahkume garnisonist. Valjale ma ütlesin, et mind määratakse katselenduriks ja et me varsti sõidame Venemaa keskpriirkonda. Tema rääkis seda uudist ka sõbrataridele. Nii arvasidki kõik, et Gagarinist saab katselendur, hakkab proovima uusi lennukeid.

Lauas räägiti palju katselenduritest. Kõneldi meie lennuvõitlusest lennu kiiruse, kõrguse ja kauguse nimel. Tuletati meelde, et viimasel ajal on paljud katselendurid püstitanud uusi maailmarekordid: Vladimir Iljušin tõusis lennukil T-431 peaaegu kolmekümne kilomeetri kõrgusele, Georgi Mosolov lendas lennukil I-66 kiirusega, mis oli peaaegu kaks ja pool korda suurem heli kiirusest.

JURI GAGARIN,

NSV Liidu kosmoselendur,
Nõukogude Liidu kangelane

* * *

sest, Valentin Kovaljov nihutas järjest kõrgemale lennukite suurendas meie reisilennukite kandejõudu. Meenusime neid kolme lendurit vististi sellepärast, et otse 1961. aasta, paritei XXII kongressi aasta eel anti neile Kremli kätte Nõukogude Liidu kangelase kuldäh. Innukalt töötasid meie õhulaevastiku arendamisel veel paljud teised lendurid.

«Nüüd on sinu järjekord, Juri», ütles meie partei-algorganisatsioon sekretär Anatoli Rosljakov naljatades. Tema oli mis- kipärast kindel, et mina saan hakkama millegi ebatavalisega.

Kuulasin seltsimeeste juttu ja vaikisin. Seisid ju ees niisugused rekordid, mille ees kõik saavutatud kahvatub. Meenusid lendurid, kellega koos lennuvõtte peamarssali juures vastuvõtul olime. Kõik me põlesime innust anda kogu oma jõud niisuguste lendude ettevalmistamiseks. Tundsin kuidagi alateadlikult, et igaüks neist püstitab kosmoses rekordi: üks varem, teised hiljem.

Grammofon mängis. Boriss Vdovin luges oma uut luuletust. Seejärel laulsime ja lõpuks rääkisime NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärgul vastuvõetud uuest seadusest meie relvastatud jõudude tunduva vahendamise kohta. See seadus

erutas kõiki polgu ohvitseri ning kogu meie jutt viis ikka ja jälle selle küsimuse juurde välja.

«Sina hakkad lennukeid katsetama», ütles Vdovin, «aga mul tuleb kindlasti «tsiviili» minna... alustada kõigega otsast peale...»

Seltsimehed mõistsid, et küllap seadus puudutab ka meie polku.

Sest Nõukogude relvastatud jõudude peamiseks liigiks olid saanud raketiväed. Rakett tõrjus vähehaaval välja nii lennuväge kui ka suurtükiväge; kogu meie võimas armee ja laevastik muutus teiseks — arvuliselt vähenes, tulejõult aga kasvas. Nendele, kes pidid relvastatud jõudude koosseisust lahkuma, tagas uus seadus elamispinna ja töö. Ajalehed avaldasid fotosid ja sõnumeid allüksustest, kes terves koosseisus sõitsid seitseastaku ehitustele, uudismaale.

Varsti teatasid raadio ja seejärel ajalehed kangelasteost, millega said hakkama neli nõukogude sõdurit, keda torm oli kandnud praamil Vaiksele ookeanile. Nad näitasid üles vastupidavust ja vaprust, said jagu ülesaamatuna näivatest raskustest. Ashat Ziganšin, Anatoli Krjutškovski, Filipp Poplavski ja Ivan Fedotov olid nõukogude karastuse saanud mehed. Nende suurepärane poeetiline lugu erutas kõiki lendureid. Kõik neli ilmutasid sangarlikkust, füüsilist vastupidavust, vankumatut võidutahet. Näis, et nen-

de väikesel praamil, mis oli tormikeerisesse sattunud, polnud mingit pääsemislootust, ent nõukogude noormehed ei kaotanud pead, ei lakanud võitlemast. Noorusele vaatamata olid neil olemas õppimise ja töö aastail omandatud kogemused. See oli väike monoliitne kollektiiv, keda olid kasvatatud partei ja komsomol.

Vapra neliku kangelastegu oli kooskõlas minu üleva meeleoluga. Tahtsin raskuste ületamisel olla niisamasugune kui need, mitte karta tormitsevaid loodusjõude, julgelt astuda nendega võitlusele. Sest kosmos on ju samuti ohtlik stiilia.

Kodus valmistusid kõik ärasõiduks. Oli kahju lahkuda seltsimeestest, karmist loodusest, mida olime hakanud armastama, virmalistest.

Käisime Valjaga viimast korda mere ääres, mida ääristas lainepeits, vaatasime hiiglakaljade kohal keerlevaid valgeid lunde. Siis läksime kalmistule, seisime kaua Juri Dergunovi haua juures. «Oleks saanud suurepärane lendur ja nii rumalalt hukkus», mõtlesin. Panime seltsimehe hauale männioksi ja läksime koju.

Õhtul saatsid sõbrad meie väikese perekonna teele. Lahkumise sõjaväelinnakesest. Mis ootas meid ees? Sellele küsimusele poleks keegi osanud vastata.

Uude kohta lendasime lennukil. Valja ei kannata hästi lennukisõitu, kuid ta nõustus seekord sõitma, teades, et aega on vähe ja mind juba oodatakse. Seadsime oma elamise kiiresti sisse ja alustasin koos uute kaaslastega õppust.

Kõigepealt tutvustati meid üksikasjaliselt sellega, mis ootab

inimest kosmoses. Sõjaväearst Vladimir Ivanovitš, üks suurimaid sõjaväemeditsiini spetsialiste, rääkis meile põhjalikult neist teguritest, millega elusorganism kosmosesse lendamisel kokku puutub. Need tegurid jaotas ta kolme klassi. Esimesse klassi arvas Vladimir Ivanovitš tegurid, mis olenevad kosmose enda füüsikalise seisundist: madal baromeetriline rõhk — tegelikult tugev vaakuum; maapealsest erinev keskkonna gaasiline koostis; järsk temperatuuri kõikumine; mitmesugused ioniseeriva kiirguse liigid; meetooride oht. Teise tegurite klassi liigitas professor kõik selle, mis oli seotud raketi lennuga — müra, vibreerimine, suur ülekoormus, kaaluta olek. Ja lõpuks, kolmas tegurite klass: kunstlik atmosfäär kosmoselaev, kabiini piiratud suurus, kabiinis asuva inimese liikumisaktiivsuse vähenemine, tema emotsionaalne pingeline, närvidel ja psüühikale mõjuvad koormused ning lõpuks spetsiaalselt riietusest tingitud ebamugavused.

Kõik see oli uus ja huvitav. Me kuulasime hinge kinni pidades, jätmata vahele ühtki sõna. Meie ees oleks nagu avatud uus teaduse maailm.

Iga päevaga andsid Vladimir Ivanovitš ja teised eriteadlased meile, realenduritele haarava pildi sellest, mida teadlased ja uurijad juba olid saavutanud, millist mõju avaldavad kõik kosmoselennu tegurid elusorganismile. Selgus, et juba 1951. aastast alates tehti instituutides laboratoorse katsete kõrval bioloogilisi uurimusi ka üleslastud rakettidel, kus asusid loomad.

(Järgneb)

FAŠISTIDE HIRMSAD KURITEOD TARTUS

Saksa okupatsiooni aastail mõrvati Tartus üle

12000 süütu inimese

Fašistlik okupatsioon tõi eesti rahvale loendamatu hädasid. Fašistid panid Eestis maksma terrorirežiimi ja hakkasid ellu viima Eestimaa koloniseerimise ja eesti rahva hävitamise poliitikat. Eesti katus tiheda koonduslaagrite võrguga.

Saksa fašistlike röövvallutajate ja nende käsilaste kuritegude kindlakstegemise ja uurimise Erakorralise Riikliku Komisjoni teadaandest nähtub, et okupatsiooni aastail tapsid fašistid Eesti NSV-s 58 167 inimest, piinamise kätte suri 3140 inimest, maha lasti 64 000 Nõukogude sõjavangi, üldse mõrvasid fašistid Eestis aastail 1941—1944 125 307 inimest.

Fašistlike sõjaroimarite kohutavatsessil Riias 1946. a. tunnistas üks kohtualuseid, saksa politseikindral **Jeckeln**, kes Himmleri poolt oli määratud kõrgemaks politseijuhiks Baltimaades: «Himmler ütles mulle ühel jutuaajamisel, et Lätis, Leedu ja Eesti territoorium on sakslaste ammuste unistuste objektiks. Nüüd on tulnud aeg ajalooline viga parandada. Osa kohalikust elanikkonnast tuleb hävitada, osa saksastada, suurem enamik aga Saksamaale tööle vedada. Tulevikus tuleb tegeleda nii, et eestlaste, lätlaste ja leedulaste asemele asustatakse saksa kolonistid.»

Jeckeln ütles kohtus, et ta olevat hakanud Himmleri kava ellu viima Baltimaade okupeerimise esimestest päevadest alates.

Eesti NSV territooriumil hakkasid selle ülesandega tegelema fašistlikud karistus- ja politseiorganid, kuhu koondusid ka eesti rahva reeturid Mere, Viks, Eelnurm, Luitsalu, Jüriste, Linnas, Laak, Gerrets, Viik jt.

Käesoleva aasta algul Tallinnas toimunud fašistlike mõrtsukate Ain Ervin Mere, Ralf Gerretsi ja Jaan Viigi protsessil paljastati järjekordselt eesti rahva reeturite jäledad kuriteod.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riikliku Julgeoleku Komitee korraldas juurduse Ervin-Richard-Adolf Peetri p. Viksi, Karl August-Julius p. Linnase ja Juhan Jakobi p. Jüriste poolt nõukogude kodanike tapmise organiseerimise ja nendest vahetult osavõtmise kohta fašistliku okupatsiooni aastail Eesti NSV territooriumil.

1960. a. novembrist 1961. aasta juulini toimunud uurimise põhjal otsustas Julgeoleku Komitee võtta tagaselja kriminaalvastutusele Ervin-Richard-Adolf Peetri p. Viksi, Karl August-Julius p. Linnase, ja kriminaalvastutusele arreteeritud Juhan Jakobi p. Jüriste. Juurduse materjalid anti üle Eesti NSV Ülemkohtule.

TUHANDETE SÜÜTUTE INIMESTE MÕRVARID

Kohe pärast fašistliku Saksamaa kallaletungi Nõukogude Liidule asusid reaktsiooniliselt häälestatud kodanliku Eesti ohvitserid ja «Kaitseliidu» pealikud relvastatud bandede organiseerimisele. Need banded võtsid osa mässust kohalike Nõukogude võimuorganite vastu ja terroriseerisid mitte milleski süüdi olevaid kodanikke.

Pärast Eesti NSV okupeerimist hakkasid saksa fašistid organiseerima neist rahvareetureist eesti natsionalistlikke politseiorganeid ja sõjalis-fašistlikku organisatsiooni Omakaitse, milliseid fašistlikud anastajad kasutasid ära oma inimvihkajalike ning kuritegelike plaanide elluviimisel okupeeritud Eesti NSV territooriumil.

Juhan Jüriste astus kohe sõja esimestel päevadel Tartumaal tegutsenud natsionalistlikku bandesse ning käsutas roodu, mis võttis osa relvastatud mässust Nõukogude võimuorganite vastu Tartus.

Karl Linnas võttis aga mässuliste bande koosseisus osa Nõukogude aktivistide ja teiste rahulike kodanike massilisest arreteerimisest.

Arreteeritud paigutati Tartus Näituse väljakul loodud koonduslaagrisse, kus ebanormikes tingimustes hoiti kinni naisi, rauku ja lapsi, samuti haigeid ja haavatuid.

Bandiitide peameeste major Kure ja kapten Tammemäe poolt määrati Jüriste 14. juulil 1941. a. Tartu koonduslaagri ülemaks, kus ta määratavalt aktiveeris oma kuritegelikku tegevust.

Pärast Eesti NSV territooriumi vallutamist saksa fašistide poolt muudeti Tartu koonduslaager kõige suuremaks surmalaagriks okupeeritud Eesti NSV territooriumil.

Laagris kinnipeetud Nõukogude kodanike süstemaatilist massilist mahalaskmist toimetati Tartust nelja kilomeetri kaugusel asuvas tankitõrjekraavis.

Erakorralise Riikliku Komisjoni poolt, mis moodustati saksa fašistide ja nende käsilaste kuritegude uurimiseks, samuti eeluurimisel ülalmainitud asjas, on kindlaks tehtud, et Tartu koonduslaagris hävitati üle 12 000 mitte milleski süüdi oleva inimese. Tehti kindlaks, et suurem osa neist inimestest lasti maha 1941. aastal.

Juhan Jüriste oli Tartu koonduslaagri ülemaks kuni 1941. a. augustikuuni, mille järel ta teenis sama laagri valvemeeskonna ülemana ja 33. politseipataljoni rooduülem. See rood valvas vangide ja muude tähtsate objektide järele Tartus. Sellel kohal teenis Jüriste kuni 1942. aasta sügiseni.

Karl Linnas oli juulikuust 1941 vastutavaks korrapidaja-ohvitseriks Tartu koondus-

Mõrtsukas Juhan Jüriste.

laagris ning alates 1941. a. augustist kuni 1942. a. maini sama koonduslaagri ülemaks. Septembris 1941 viidi koonduslaager Näituse väljakult üle vanade kasarmute rajooni Kastani tänavale.

Selleks et ilma kohtuta õiendada arveid Nõukogude kodanike kallal, loodi Tartu koonduslaagri juurde spetsiaalne karistusorgan «Eriosakonna» nimetuse all. See komplekteeriti endise kodanliku Eesti politseiametnikest. «Eriosakond» organiseeriski koos koonduslaagri juhtkonnaga süütu inimeste massilist tapmist.

Ervin Viks oli 1941. a. juulis-augustis Tartu koonduslaagri eriosakonna ülemas-

täitja. Hiljem viidi ta Tallinna poliitilise politsei teenistusse.

Astunud elukutseliste mõrvavariete teele, organiseerisid Jüriste, Linnas ja Viks Tartu koonduslaagris tuhandete Nõukogude kodanike massilist hävitamist.

Tartu koonduslaagris kinni peetud arreteeritud mahalaskmise kohta jutustas endine vang **J. Tints** järgmist:

«Mind arreteeriti 19. juulil 1941. a. ja viibisin kuni 1942. a. detsembrikuuni vahi all Tartu koonduslaagris. Pärast minu vahistamist juulis 1941 viidi mind ühte Näituse väljakul asuvasse barakki... Mitte kaugel meie barakist asus baraki tüüpi paviljon, kus samuti viibisid vahi all nõukogude inimesed. Sellest barakist veeti tihti vange mahalaskmisele...»

1941. a. augusti lõpul viidi mind koos teiste vangidega üle koonduslaagrisse, mis asus endiste Kuperjanovi kasarmute territooriumil Tartus. 1941. a. veeti sellest laagrist peaaegu iga päev inimesi mahalaskmisele. Hiljem hakati mahalaskmisele vedama ükskaks korda nädalas.»

Tunnistajana üle kuulatud endine Tartu koonduslaagri korrapidaja-ohvitser **H. Laats** seletas:

«Juuli- ja augustikuul 1941 oli koonduslaagris suur arv kinnipeetud vahiluseid. Kui palju neid oli, on raske öelda, arreteeritud olid täis kõik endised näitusepaviljonid. Kui korrapidaja-ohvitseril on minul isiklikult teada ja ma võin jutustada praktikast, mida tarvitati koonduslaagris asunud vangide hävitamisel. Vangide viimine «Jalaka liinile» toimus Lepiku või siis teiste «eriosakonna» ametnike korraldusel. Oli päevi, mil mahalaskmisele viidi üks kord, kuid mitte harva oli ka neid päevi, mil vange toimetati mahalaskmisele kaks-kolm ja enam korda ööpäeva jooksul. Kui koonduslaager asus Kuperjanovi kasarmutesse, jätkus vangide massiline hävitamine... Ka selles laagris otsustasid kinnipeetavate vangide saatuse «eriosakonna» ametnikud. Nemat koostasid koos laagri ülemaga nimekirju isikute kohta, kes kuulustid mahalaskmisele...»

1941.—1942. aastal toimunud massilisi mahalaskmisi kinnitavad tankitõrjekraavi läheduses elunevad ja neid kuritegusid vahetult pealt näinud kodanikud.

Tunnistaja **E. Suits** jutustas järgmist:

«Minu Suitsu talu asub viie kilomeetri kaugusel Tartu linnast, Tartu—Riia maantee läheduses. Sõja algpäevil kaevati Tartu linna elanikkonna abiga mõlemale poole maanteed umbes 100 meetri kaugusele tankitõrjekraav. Tankitõrjekraavi sügavus oli ligi kolm meetrit.

... Pärast Tartu vallutamist saksa fašistlike vägede poolt, s. o. okupatsiooni esimestest päevadest — juulikuust 1941 toimusid selles tankitõrjekraavis nõukogude kodanike massilised mahalaskmised. Neid toodi kohale autobussidel ja veomasinatel. Esialgu toimusid mahalaskmised iga päev ja vahel aga 6—7 korda päevas. Mahalaskmised toimusid kogu ööpäeva jooksul — öhtul, öösel ja ka päeva ajal. Mahalaskmisi pandi toime mõlemal pool maanteed asuvas tankitõrjekraavide osades.»

Tunnistaja **S. Rull** seletas laste hävitamise kohta järgmist:

«Kord 1941. aastal tulin Tartust. Riia maanteel, Lõokeste talu lähedal pidas mind kinni relvastatud tunnimees, kes ütles, et ma ei tohi vaa-

Lätku koonduslaagris viibivate mustlaste nimekirja.

Nimi	Sünniaeg	Arrest
1. Põlve, Jukka Jaani p.	24.02.90.	
2. Silmann, Richard Viktori p.	3.05.25.	
3. Silmann, Vassili Anna p.	12.02.03.	
4. Silmann, Jaan Jaani p.	1.01.03.	
5. Silmann, Richard "	12.02.22.	
6. Silmann, Robert Julius p.	5.03.25.	
7. Silmann, Karl Jaani p.	26.03.23.	
8. Põlve, Jukka Jaani p.	2.09.95.	
9. Burkevits, August Kristovi p.	10.10.00.	
10. Burkevits, Vidrik Liine p.	37 a.	
11. Jankevits, Richard Pauli p.	18 a.	
12. Mitrovski, August Karla p.	1909.a.	
13. Mitrovski, Friedrich Karli p.	23.08.23.	
14. Mitrovski, Paul, Jaani p.	1897.a.	
15. Mitrovski, Kolja Pauli p.	19 a.	
16. Mitrovski, Frits Jakobi p.	57 a.	
17. Mitrovski, Karl Jaani p.	23.11.09.	
18. Mitrovski, Ernst Augusti p.	1893.a.	
19. Mitrovski, Albert Natalie p.	26.04.13.	
20. Mitrovski, Juri Emilie p.	26.07.09.	
21. Mitrovski, Ernst Lovise p.	52 a.	
22. Mitrovski, Roland, Anna p.	16 a.	
23. Mitrovski, Richard Amalie p.	24.a.	
24. Mitrovski, August Anna p.	10.04.20.	
25. Koslovski, Juhan Liikli p.	68 a.	
26. Koslovski, Rudolf Karli p.	7.04.03.	
27. Silmann, Kristov Jõula p.	74 a.	
28. Indus, Johannes Melanie p.	27.03.07.	
29. Burkevits, Richard Ernati p.	7.05.20.	
30. Burkevits, Hugo Augusti p.	1.04.21.	
31. Mitrovski, Julius Karli p.	27.07.03.	
32. Mitrovski, Georg Natalie p.	29.03.04.	
33. Mitrovski, Richard Pritsu p.	18 a.	
34. Mitrovski, Richard Jariini p.	24.12.26.	
35. Eamets, Jaan Karli p.	1907.a.	
36. Rändpere, Leika Anne p.	18.03.99.	
37. Koslovski, Juri Ludvigi p.	1900.a.	

27. oktoobril 1942. a. saatis Ervin Viks ühe suletõmbega surma 243 inimest.

data «Jalaka liini» suunas. Mina vaatasin aeg-ajalt siiski sinna, kus seisis autobuss ja oli kuulda tulistamist. Siis nägin, et autobussist toodi ükshaaval tankitõrjekraavi juurde 2—5 aasta vanuseid lapsi. Korraga nägin, kuidas tankitõrjekraavi ääres seisev meesterahvas tõstis ühe lapse õhku ning teise käega tulistas teda, mille järel viskas lapse alla tankitõrjekraavi.»

Vangide saatmisel koonduslaagrist mahalaskmisele käitusid Jüriste, Viksile ja Linnasele alluvad valvurid nendega metsikult. Surmale määratud inimesi sunniti lahti riietuma, neid veeti barakidest välja ning seoti käed selja taha. Seejärel seoti vangid pika kõie külge ja aeti autosse.

Vange peksti rängalt. Et hoida vangide ees saladuses nende kaaslaste massilist hävitamist, võtsid Jüriste, Viks, Linnas ja teised koonduslaagri juhtivad tegelased tarvitusele mitmesuguseid abinõusid. Inimeste mahalaskmisele saatmise ajal ajasid valvurid vange barakkidesse, sundisid neid pörandale pikali heitma ja valvasid, et vangid aknast välja ei vaataks.

Koonduslaagrist mahalaskmisele viimise ajal olid vangid kõvendatud valve all. Samad valvurid olid ka mahalaskjad. Mõrvavariete komandos- se valiti valvureid vabatahtlikkuse alusel. Hukkamispaigal töid valvurid vangid autost välja ja sundisid nad põlvili kraavi äärde. Iga vangi selja taha võttis asendi valvur. Ohvitseri käskluse peale tulistasid valvurid vange, kes langesid kraavi põhja. Ohvitserid surmasid püstolilaskudega neid inimesi, kes avaldasid veel elumärke. Valvurid katsid laibad kergelt mullaga. Talvisel ajal jäid laibad kevadeni matmata. Massiliste mahalaskmiste ajal aeti inimesi tihti elusalt hauda.

Uurimisega on kindlaks tehtud, et enne mahalaskmist

vägistasid valvurid naisvange. Tunnistaja **O. Karikosk** seletas:

«... Surmale määratuile anti käsk maha võtta kõik pealmised riided. Neil, kes seda ei tahtnud teha, võtsid valvurid vägevõimuga riided seljast. Esialgu olid surmale määratud inimesed rahulikud, aga kui nad aru said, mis neid ootab, hakkasid mõned valjusti nutma, sealhulgas ka lapsed. Vaatamata sellele siidusid valvurid ilma igasuguse haledustundeta vangide käed selja taha ja tõukasid nad autobussi... Meie, ohvitserid, sõitsime välja Riia maanteed mööda. Sõitsime mõnikümme meetrit maanteest tankitõrjekraavi suunas ja peatusime. Kohalesaabumisel anti naistele ja lastele käsk autobussist välja tulla. Mõned allusid sellele käsule, ülejäänud tirisid valvurid välja. Siin nägin ma, et mõned naised olid täiesti alasti. Seda tegid jooanud valvurid sõidu ajal. Surmale määratud hulgas oli üks Tartu linna elanik, nime järgi Sack, aastat 28 vana, väga sümptaatne naine. Teel mahalaskmise kohale vägistas seda naist autobussist kõigi valvurite silme all Udo Kupper. Kõik surmale määratud, sealhulgas ka lapsed, viidi kraavi servale ning asetati põlvili näoga kraavi suunas... See oli hirmsus pilt. Lapsed ja mõned naised hakkasid nutma. Samal ajal läks Koppeli korraldusel iga surmale määratud inimese selja taha valvur. Nad tulistasid vintpüssidest oma ohvreid... Pärast seda tuli Koppel kraavi äärde ja tulistas püstolist naisi, kes veel elumärke andsid.»

Jüriste, Linnas ja Viks võtsid isiklikult osa mahalaskmiste ettevalmistamisest. Jüriste ja Linnas juhtisid mahalaskmist, andsid valvureile käsklusi. Pärast seda tulistas Linnas püstolist neid, kes veel avaldasid elumärke.

(Järg 4. lk.)

FAŠISTIDE HIRMSAD KURITEOD TARTUS

(3. lk. järg.)

Oma osavõtust Tartu koon-
duslaagris kinnipeetavate
Nõukogude kodanike maha-
laskmisest seletas **Juhan Jü-
riste**:

«... 1941. a. sügisel, olles
koonenduslaagri valvemeeskon-
na ülemaks, sain ma laagri
ülemalt Linnaselt korralduse
kontrollida ja juhtida valvu-
rite tegevust surmamisele
määratud vangide autobussile
laadimisel, samuti mahalask-
mise kohal tankitõrjekraavi
juures Tartu lähedal...»

Kui mahalaskmisele määra-
tud vangid olid paigutatud
tankitõrjekraavi äärde ja val-
vurid asunud nende selja ta-
ha vastavas kauguses, ütles
Linnas, et annaks inimesele
korralduse tulistamiseks.
Ma andsin valvuritele käsk-
luse: «Sihtida, tuld!» Selle
minu käskluse peale tulistas
iga valvur ühte vangi ja nad
kõik kukkusid tankitõrje-
kraavi. Linnas ja Koppel tu-
listasid pärast seda veel neid
vange, kes andsid elumärke...»

Tartu koonenduslaagris teeni-
mise ajal polnud Linnas mit-
te ainult massimõrvade orga-
nisaatoriks, vaid võttis ka
isiklikult osa mahalaskmis-
test. See on kindlaks tehtud
Juhan Jüriste ja paljude tun-
nistajate seletustega. Samuti
võttis Linnas osa vangide pii-
namisest ja mõnitamisest.

Tunnistaja **K. Metso** sele-
tas:

«... Ajal, mil vange toodi
barakist välja mahalaskmise-
le viimiseks, peksid vange nii
ülemus, kes juhtis saatmist,
kui ka valvurid. Näiteks kan-
dis Linnas alati endaga kaas-
sas nõõrist punutud sõlmede-
ga piitsa. Teised peksid van-
ge keppide ja pussipäradega.»

Mahalaskmisest osavõtnud
valvurid said pärast viina.
Valvurid, juhtkond ja koon-
duslaagri ohvitserid omasta-
sid süstemaatiliselt mahalas-
kutelt ära võetud rõivaid, ja-
lanõusid ja väärtasju. Ülejää-
nud asjad hoiti koonenduslaag-
ris spetsiaalses laos edaspidise
realiseerimise eesmärgil.

Jüriste, Linnas, Viks, samu-
ti teised Tartu koonenduslaagri
tegelased löid kinnipeetavate-
le rasked, ebainimlikud tingi-
mused. Ruumides oli nii palju
arreteeritud, et neil polnud
võimalust lamades magada.
Mõned vangid viibisid laagri
territooriumil lageda taeva
all okstraadi taga. Vangid
elasid ebasanitaarsetes tingi-
mustes. Meditsiinilist abi nei-
le ei antud.

Vangid kannatasid alati
nälga. Toitu valmistati eba-
kvaliteetsetest toiduainetest
ja isegi roiskuma läinud ho-
buseliha.

Vangid kannatasid kõikvõi-
malikku mõnitamist laagri
valvurite ja ohvitseride poolt.

Pärast mahalaskmisi kor-
raldati laagris joominguid.
Joonud valvurid tungisid
naiste barakkidesse, piinasid
ja mõnitasid naisvange. Sa-

muti veeti naisvange vägisi
osa võtma joomingutest. Neil
orgiatel vägistati naisvange,
mille järel paljud neist lasti
maha.

Oma kuritegude varjami-
seks otsustasid fašistlikud
okupandid 1943. a. tankitõrje-
kraavis hukatud inimeste lai-
bad ära põletada. Tankitõrje-
kraav piirati planguga. Toodi
kohale grupp vange, keda
sunniti laipu välja kaevama
ja ära põletama. Laipade põ-
letamise ajal saadeti lähedas-
tes taludes elavad inimesed
teistesse kohtadesse.

Kui Riia maanteest ida pool
mõrvatute laibad olid põle-
tatud, aeti vangid, kes laipu
põletasid, lähedal asuva talu
sauna ning põletati elusalt.

Laipade väljakaevamiste
tulemusel 1944. a. oktoobris-
novembris lääne pool Riia
maanteed võeti välja ja uuri-
ti läbi 157 laipa. Osa neist

Tankitõrjekraav Tartu lähedal. Fašistide ohvrid olid enne
mahalaskmist kinni seotud ühise kõie külge, et neil ei õnnes-
tuks põgeneda.

olid omavahel kinni seotud
kõiega. 139 laibal oli kolju-
luus tulirelva läbi tekitatud
vigastusi. Ekspertide arvamu-
se kohaselt on see, et osal
laipadest ei avastatud kuulijäl-
gi, seletatav sellega, et osa
mahalaskmisele toodud inimes-
test ei saanud üldse kuulitaba-
musi, kuid olles omava-
hel kinni seotud kõiega, tõm-
mati nad teiste poolt kraavi
ning maeti elusalt maha.

Sündmuspaiga vaatlusel 5.
aprillil 1961 ütles Juhan Jü-
riste, et Tartu koonenduslaagri
vangide mahalaskmine tema
osavõtul toimus kohal, kus
olid avastatud ülalmainitud
157 laipa.

Ajavahemikul 1942. a. aig-
sest kuni saksa okupanti-
de väljakihutamiseni Eesti
NSV-st 1944. a., teenis Jüris-
te Omakaitse pataljoni üle-
mana Ahja, Võnnu, Klidjär-
ve, Mäksa, Meeksi ja Rasina
vallas. Omakaitseüksus, mida

juhtis Jüriste, tegi haaran-
guid Nõukogude langevarju-
ritele, Saksa armeest kõrvale
hoidvatele kohalikele elanike-
le ja teistele kodanikele, kes
tegelesid antifašistliku tege-
vusega.

1944. a. märtsis ja sama
aasta suvel juhtis Jüriste
Omakaitse pataljoni Nõuko-
gude armee väeosade vastu,
kes maabusid Peipsi järve
läänepoolsele kaldal.

Pärast saksa okupantide
väljakihutamist Eesti NSV-st,
kartes vastutust tema poolt
toime pandud kuritegude
eest, muretses Jüriste endale
fiktiiivsed dokumendid Georg
Loviise p. Liivamäe nimele ja
varjas end võõra nime all
kuni tema kinnipidamise päe-
vani.

Karl Linnas astus mais 1942
Saksa armeesse ning teenis
ohvitserina 41. valvekoman-
dos. 1944. a. põgenes ta välis-

ristuse projekteerimise ko-
misjoni tööst, milline määras
surmanuhtlusi mitte milleski
süüdi olevatele Nõukogude
kodanikele.

1942. a. viidi kogu okupee-
ritud Eesti NSV territooriumil
sakslaste poolt läbi Eesti
poliitilise politsei reorganisee-
rimine. Selle reorganiseerimi-
se tulemusena moodustati
Eesti Julgeolekupolitsei ja SD
osakond B-4, mis tegutses pa-
ralleelselt Saksa julgeoleku-
politsei ja SD organitega.
Osakond B-4 juhtis karistus-
tegevust Eesti NSV territoo-
riumil kuni okupantide väl-
jakihutamiseni 1944. aastal.
Osakonna B-4 ülemaks mää-
rati Ervin Viks. Täites saksa
okupantide korraldusi, orga-
niseeris Viks Nõukogude ko-
danike massilist hävitamist
poliitilistel motiividel ja sa-
muti rahvuslike tunnuste jär-
gi. Viks oli B-4 osakonnas
juhtival ametikohal kuni fa-
šistide väljakihutamiseni
Nõukogude Eestist.

Osakonnale B-4 allusid pea-
le maakondade politseiorgani-
te ka suur hulk vanglaid ja
koonenduslaagreid.

Arhiivis säilinud aruandes
Tallinn-Harju prefektuuri
poliitilise politsei referentuu-
ri tegevuse kohta on öeldud,
et kuni 1943. aasta 21. maini
vahistati selle prefektuuri te-
gevuspiirkonnas 5810 inimest,
lasti maha 2134 inimest, neist
juute 659 inimest, mustlasi
253 inimest. Mahalastud
mustlastest olid 154 naised.

Tallinna Keskvangla iga-
päevastest aruannetest, mis
saadeti B-4 osakonnale, on
näha, et seisuga 1. juulil 1942
viibis vanglas vahi all 1289
poliitvangi.

Sihiga kõrvale hoida vastu-
tusest tema poolt toime pan-
dud raskete kuritegude eest,
hakkas Viks end 1944. aastal
sakslaste väljakihutamise ajal
Eestist varjama.

Pärast fašistliku Saksamaa
purustamist otsiti Ervin Vik-
si, samuti süüdistatavaid Karl
Linnast ja Juhan Jüristet pik-
emat aega Nõukogude uuri-
misorganite poolt taga. Tehti
kindlaks, et Viks elab Aust-
raalias.

Kooskõlas 1943. a. 30. ok-
toobri deklaratsiooniga «Hit-
lerlaste vastutusest toimepan-
dud kuritegude eest» ja ühi-
nenud Rahvaste Organisatsio-
oni Peaassamblee resolutsio-
oniga 13. veebruarist 1946.
aastal «Sõjakurjategijate väl-
jaandmisest ja karistamisest»
saatis Nõukogude valitsus
24. veebruaril 1961 Austraalia
valitsusele noodi, milles nõuti
end Austraalias varjava sõja-
kurjategija Ervin Viksi väl-
jaandmist Nõukogude võimu-
dele tema kohtu alla andmi-
seks.

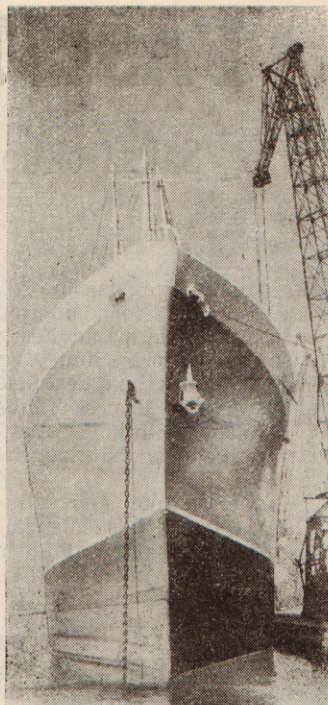
Oma vastuses Nõukogude
valitsuse noodile teatas
Austraalia valitsus 15. märtsil
1961, et ta keeldub sõjakurja-
tegijat Viksi Nõukogude või-
mudele välja andmast.

27. aprillil 1961 saatis Nõu-
kogude valitsus Austraalia
valitsusele korduva noodi
nõudmisega anda välja sõja-
roimar Viks.

Kuid imperialistide vigur-
damine ja reeturite soosimine
ei suuda kaitsta sõjaroima-
reid rahva õiglase viha ja
karmi karistuse eest. Ajalugu
ise mõistab nende üle kohut,
mõistes hukka ka kõik impe-
rialistide septsused rahu ja
inimkonna parema tuleviku
vastu.

Eesti töötav rahvas, kes
oma ausa tööga võitleb kest-
va ja püsiva rahu eest kogu
maailmas, nõuab sõjaroima-
rite karistamist.

Varsti arutab Eesti NSV
Ülemkohtu Kriminaalajade
Kohtukolleegium mõrtsukate
Juhan Jüriste, Karl Linnase
ja Ervin Viksi süüasja.

Iga päev toovad kaubala-
evad Tallinna sadamasse kau-
pu kõigest maailmakaartest,
iga päev väljub siit laevu, mis
viivad välissadamatesse kau-
pu määrgiga «Made in USSR».
Pildil: Tallinna sadamas.

Teid otsivad omaksed

Ilves, Bernhard Voldemari p.
Sünd. 27. veebruaril 1922. a.
Otsib ema. Kirjad palutakse
saata aadressil: Tallinn, Veski
tn. 10-5. Marie Ilves.

Uibo, Helmuth ja **Selli, Filip**.
Teid otsib Enn Hiimäe, kelle
aadress on: Tallinn-Nõmme,
Lootuse pst. 57c.

Graf, Marianne. Otsib Ric-
hard Koch. Teated saata aad-
ressil: Tartu, Tähtvere tn.
58-4.

Malkov, Valdeko Voldemari
p. Sünd. 24. veebruaril 1918. a.
Otsib vend, kelle aadress on:
Tallinn, Pae tn. 6-1. Ülo Mal-
kov.

Penn, Karl. Otsib tütar. Kir-
jad palutakse saata aadressil:
Tallinn, Kose tee 25. V. Mik-
ker.

Tann (Lacaze), Sinaida. Ot-
sib ema. Teated saata aadres-
sil: Võru rajoon, Nursi side-
jaoskond. Emilie Tann.

Kukka, Aksel. Sünd. 1920. a.
Otsib ema Olga Kukka, kelle
aadress on: Pärnu, Pargi tn.
2-4.

Otsin oma abikaasat **Mihkel**
Jaagu p. **Kälviäinenit** ning
oma vendi ja õde **Aleksander**,
Mati, **Paul**, **Toivo** ja **Lyylik**
Ventoneni. Teated palun saata
mulle aadressil: Tartu, Tiigi
tn. 1-14. Marie Ventonen.

Mikkelsen, Arnold Hansu p.
Sünd. 18. oktoobril 1909. a.
Otsib ema Helene Mikkelsen,
kelle aadress on: Tallinn-
Nõmme, Metsa tn. 37-1.

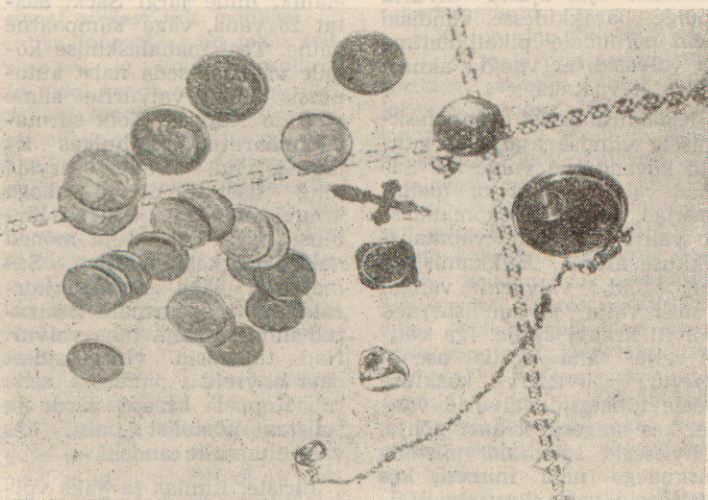
Piik, Leopold. Sünd. 29. sep-
tembril 1906. a. Otsib õde.
Teated palutakse saata aadres-
sil: Tallinn, Graniidi tn. 3-6.
Laine Piik.

KOMITEE RAADIOSAATED

Eestikeelsed raadiosaated on
kolmapäeviti kell 6.30 lainel
30,83 meetrit (9730 kilohertsit)
ja kell 16.25 lainel 227 meet-
rit (1322 kilohertsit) ning pü-
hapäeviti kell 11.30 lainel
30,83 meetrit (9730 kilohertsit)
ja lainel 227 meetrit (1322 ki-
lohertsit). Saateid antakse
Kesk-Euroopa aja järgi.

Saateid USA ja Kanada
jaoks antakse edasi igal ree-
del (New Yorgi aja järgi) kell
20.00-20.30 lainel 25,23 meet-
rit (11890 kilohertsit), lainel
25,56 meetrit (11735 kilohertsit)
ja lainel 30,99 meetrit (9682
kilohertsit).

Toimetuse kolleegium

Juhan Jüriste röövis vangidelt väärtasju. Ära võeti kõik —
ristid, sõrmused, kellad...

Niipalju oli Jüristel kokkuröövitud varandusest säilinud.